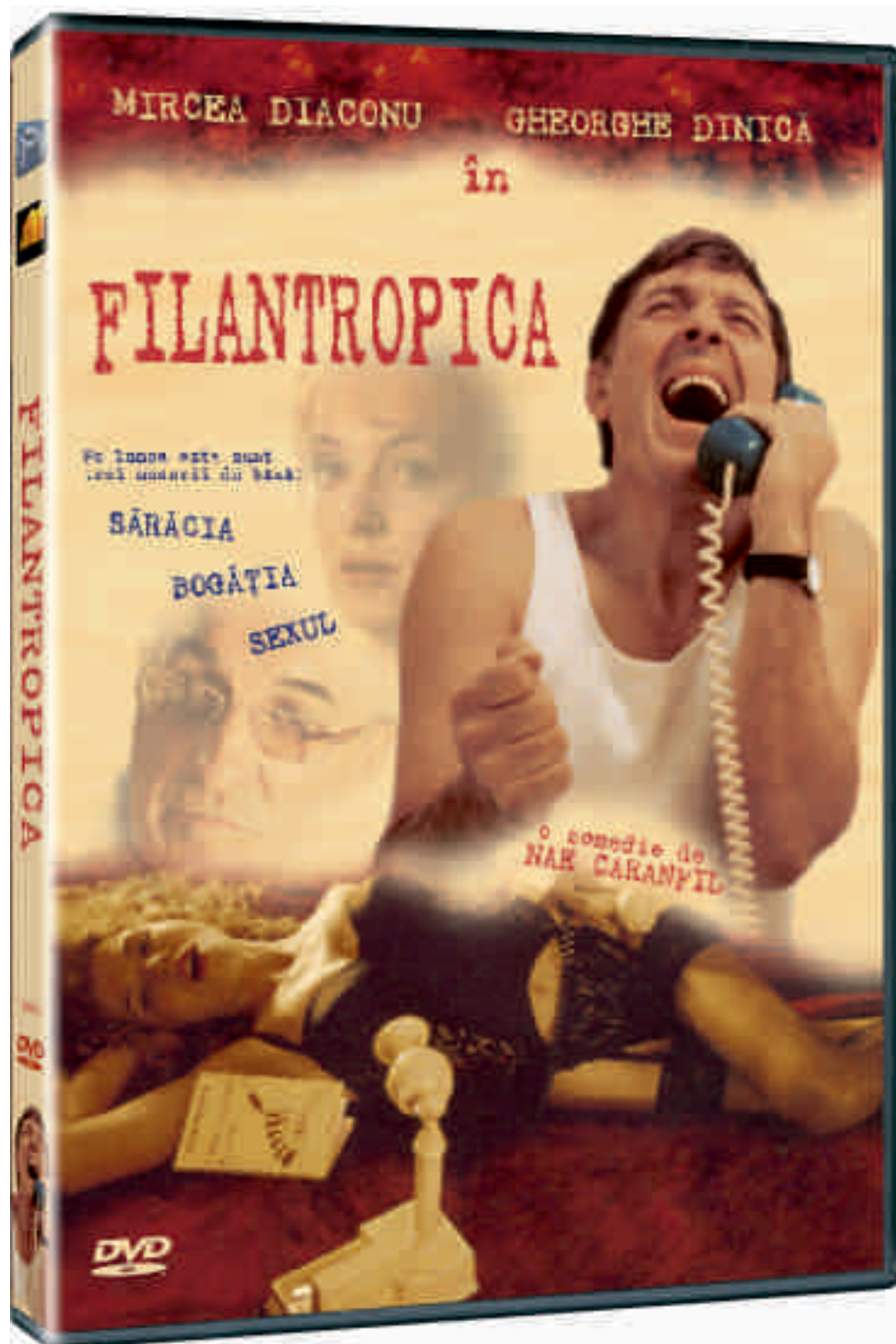

**VIAȚA – o scamatorie comică,
condimentată la final cu multă dramă**

FILANTROPICA (România, 2002); Regia și scenariul: Nae Caranfil; Cu: Mircea Diaconu, Gheorghe Dinică, Mara Nicolescu, Viorica Vodă, Florin Zamfirescu; Genul filmului: Comedie

neagră; Durata: 110 minute; Produs de: Domino Film, Mact Productions, Media Pro Pictures, cu participarea Centrului Național al Cinematografiei și al Canal+; Distribuit în România de: Euro Entertainment Enterprises, Media Pro Pictures.

Filmul despre care am să „vorbesc” este foarte caragialian în ansamblul său, pe alocuri posedând caracteristici ionesciene și brechtiene și aparține unui regizor tânăr, ce prezintă următoarele note distinctive: este super talentat, a devenit o figură emblematică a cinematografului românesc, al „noului cinema românesc” și este enervant de modest, fapt care mă cam intrigă uneori. Domnia sa se numește **Nae Caranfil** (n.1960) și a avut plăcerea de a ne oferi, prin Filantropica, unul dintre cele mai originale și provocatoare filme din primul deceniu al secolului XXI, o capodoperă absolută în opinia mea (îl puteți vedea, vorbind despre film, viață și succes, accesând următoarea adresă:

<http://cristianchinabirta.ro/2013/10/29/>

înregistrarea-integrala-emisiunii-cu-nae-caranfil

). Ce este acest film și despre ce e vorba în el? Mai întâi, un lămuritor sinopsis: filmul debutează într-o manieră tragic-comică cu următoarea frază, care reiterează, în mod ironic, formula din basmele noastre:

„A fost odată un oraș în care locuitorii se împărțeau în prinți și cerșetori. Între aceste două lumi nu existau decât câinii vagabonzi. Ei formau clasa de mijoc”

; deja râdem și plângem simultan, căci recunoaștem imediat orașul, deși ar fi putut fi multe din România: este chiar capitala, Bucureștiul, și pare că se anunță o temă gravă, serioasă, gravă, aceea a suferinței materiale versus opulența sfidătoare, doar că lucrurile nu stau chiar așa.

Camera de filmat, manevrată în mod magic de domnul Caranfil, surprinde, încet-încet, câinii maidanezi ce se bucură de un mare succes (au găsit mâncare prin tomberoanele atotprezente), străzi insalubre, misterioase, întunecate și în general, o atmosferă dezolantă. Tot la fel de lent (aparenta „lentoare” este de altfel cea trăsătură a filmului ce îl face pe cinefil să fie și mai curios despre cum va arăta filmul!) facem cunoștință cu un cuplu modest, ea, o simplă funcționară, Miruna Stan, el, un la fel de modest profesor de limba și literatura română într-un „un liceu prestigios, unde nu sunt primiți decât elevi de o anumită ținută”; acest aparent frumos și reușit cuplu nu este decât de formă un cuplu, căci cei doi, după tărăboiul și „showul” făcut într-un restaurant din capitală (despre care veți afla vizionând filmul!), întorcându-se noaptea, pe străzi lăturalnice, încep a-și spune dumneavoastră; astfel aflăm că, de fapt, totul este o prefăcătorie, cei doi joacă un rol, rol dat celor doi de către Pavel Puiuț, zis și Pepe, un fost scriitor, ajuns acum „textier al cerșetorilor bucureșteni”, conducătorul societății Filantropica, în jurul căruia gravitează toate șmenăriile și afacerile din cadrul mafiei cerșetorimii, inteligent și abil, cinic și un mod tare straniu de a vedea lumea: capitalist convins, puternic, se închină la „zeii” banilor și pragmatismului, singurii pe care îi recunoaște. Dar cum a plonjat în această mafie, plină de personaje dubioase un amârât de profesor de română ale cărui singure probleme nu păreau a fi decât lipsa de autoritate și pramatiile de elevi dintr-un liceu bucureștean? Ei bine, profesorul Ovidiu Gorea (Mircea Diaconu) se va îndrăgosti de Diana (interpretată într-un mod foarte reușit de, pe atunci, debutanta Viorica Vodă), presupusa (și în cele din urmă, falsă!) soră a lui Robert Dobrovicescu, cel mai teribil dintre elevii săi, un golan get-beget, ce teroriza școala și profesorii cu agresivitatea, violența sa, iar la școală „din fericire venea la ore din an în Paști și atunci...mai mult drogat”. Dana este o Lolită postmodernă,

pasionată de modelling și care apare la faimoasa reclamă de la pasta de dinți Domident, cea care îi va răpi mințile profesorului de 35 de ani, provocându-i acestuia o pasiune deosebit de periculoasă. De aici pornește totul: Ovidiu Gorea va apela la Pepe tocmai pentru a face rost de bani, cu scopul, evident, de a o impresiona și seduce pe tânăra domnișoară, studentă la o... Academie de fotomodele. Din profesorul cinstit, demn, dar sărac materialicește, va ajunge un parvenit ipocrit, ducând o viață dublă (de luni până vineri, un jalnic profesor de română, ce zbigera în zadar la elevii săi, căci aceștia nu erau altceva decât copii de bani-gata), iar în weekend câștiga bani pentru a impresiona pe domnișoara Diana, jucînd după regulile impuse de Pepe: adică după un scenariu bine pus la punct, până în cele mai fine și clare detalii (revelatoare pentru starea de ipocrizie în care a ajuns este scena în care apare la emisiunea lui...Florin Călinescu și este silit să mintă cu nerușinare, mimând sărăcia și modestia). Mircea Diaconu este absolut excepțional în acest rol, reușind să dea viață unui personaj în care peste 90% dintre noi ne recunoaștem. În acest sens, domnul Andrei Gorzo, unul dintre cei mai avizați critici de film actuali, remarcă în cronică sa (vezi adresa <http://editura.liternet.ro/carte/139/Naive-Caranfil/Filantropica.html>) că

„Ne atașăm de el tocmai pentru că-l înțelegem atât de bine - sufletul lui e conectat direct la poftele, frustrările, înfumurările și inadecvările noastre comune. E plin de viață în sensul în care marii eroi comici sunt plini de viață: e genul care și-o ia peste bot și revine la atac, cu capacitatea de autoamăgire intactă, cu capul plin de parascovenii și ochii plini de dorință - adică exact în starea aia care cere încă una peste bot.” Cu certitudine personajul cel mai magistral este

epe

, interpretat absolut superb (cuvânt ce exprimă un oarecare grad de imaturitate al scrisului, un anume patetism, dar nu am altul acum la îndemână!) de regretatul Gheorghe Dinică. El este, ca și Ovidiu, un profesionist al scrisului, având avantajul că textele sale... se vînd: sunt scrise pentru alți mafioți, care, la rîndul lor, obligă cerșetorii (în schimbul asigurării unei mese zilnice și a unui spațiu de locuit!) la o cerșetorie organizată, plasându-i în poziții strategice în București. Pentru a impresiona pe trecători și a le oferi bani („Gândești mărunț. Nu e o rușine să ceri, rușine e să nu primești”, îi spune acesta lui Ovidiu, în mașină, cu maxim cinism, spre stupoarea acestuia), acesta apelează la ceea ce el numește „mecanismul milei”; reflectînd asupra acestui fapt, acesta spune niște vorbe ce ar putea să figureze cu lejeritate într-un manual de filosofie; ba chiar, ele realmente par a fi rostite de un Hegel sau Kant prin intensitatea ideatică pe care o degajă; în fapt, sunt rostite de un cinic inteligent ce exploatează până la paroxism naivitatea oamenilor, mila și prostia lor: „Nu te-a preocupat niciodată mecanismul milei? E un domeniu pasionant! Care e motorașu ăla secret ce declanșează compasiunea în oameni? Îți spun eu: totdeauna o poveste! Dacă mâna aia întinsă nu spune o poveste, pomana nu vine!” Filmul colcăie de viață, de bucurie, tristețe, senzualitate și amărăciune; uneori, umorul este substituit de drama pură, ca de pildă în scena când lui Ovidiu i se înfățișează, atunci când se întoarce acasă, în fața Gării de Nord, tot felul de personaje stranii: infractorii, femeii dubioase sau bolnavi psihic. Evident, filmul glosează pe teme grave cu care România se confruntă la începutul secolului XXI: sărăcia, mizeria, calitatea slabă a vieții, copiii-străzii, baronii locali sau naționali; trimiterea la clasa politică din acea perioadă este evidentă, chiar dacă regizorul nu o recunoaște. În film, puteți întâlni multe personaje deopotrivă comice și dramatice, precum părinții (cam într-o dungă) ai lui Ovidiu, poetul Gării de Nord (un bețiv șarlatan ce recită poeme, furate de la scriitori, pe bani!), cei doi mafioți care vin să „recupereze” banii datorăți de Robert sau Vera, iubita lui Ovidiu, o femeie obsedată de copiii mici și de necesitatea căsătoriei. Dintr-o

comedie neagră, filmul se constituie într-o insesizabilă, dar reală meditație asupra invididului, asupra omului, asupra grandorii și nimicniciei sale.

Oricum, domnul Nae Caranfil a creat o capodoperă, iar filmul trebuie neapărat vizionat!

***Text și imagini: Cosmin Ionuț Stancu,
student Universitatea București***